



MINISTÈRE
DE L'ÉDUCATION
NATIONALE

EBE BRE 1

SESSION 2018

**CAPES
CONCOURS EXTERNE
ET CAFEP**

**SECTION : LANGUES RÉGIONALES
BRETON**

COMPOSITION ET TRADUCTION

Durée : 5 heures

L'usage de tout ouvrage de référence, de tout dictionnaire et de tout matériel électronique (y compris la calculatrice) est rigoureusement interdit.

Dans le cas où un(e) candidat(e) repère ce qui lui semble être une erreur d'énoncé, il (elle) le signale très lisiblement sur sa copie, propose la correction et poursuit l'épreuve en conséquence.

De même, si cela vous conduit à formuler une ou plusieurs hypothèses, il vous est demandé de la (ou les) mentionner explicitement.

NB : La copie que vous rendrez ne devra, conformément au principe d'anonymat, comporter aucun signe distinctif, tel que nom, signature, origine, etc. Si le travail qui vous est demandé comporte notamment la rédaction d'un projet ou d'une note, vous devrez impérativement vous abstenir de signer ou de l'identifier.

Tournez la page S.V.P.

A

INFORMATION AUX CANDIDATS

Vous trouverez ci-après les codes nécessaires vous permettant de compléter les rubriques figurant en en-tête de votre copie

Ces codes doivent être reportés sur chacune des copies que vous remettrez.

▪ **Concours externe du CAPES de l'enseignement public :**

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
E B E	0 4 4 1 E	1 0 1	7 4 1 4

▪ **Concours externe du CAFEP/CAPES de l'enseignement privé :**

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
E B F	0 4 4 1 E	1 0 1	7 4 1 4

I. Composition en langue bretonne

1. Savit un displegadenn diwar-benn an daou skrid kinniget deoc'h amañ dindan.
2. Diskouezit ivez penaos e c'hellfed sevel kentel pe gentel diwar ar skridoù-se (kemerit harp war programmoù al liseoù hag ar skoloù).

Skrid kentañ

- 1 An devezhioù kentañ ez eas fall-tre an traoù etrezomp, paourkaezh ki ! Harzhal a rae hep ehan,
 2 en un doare ken truezus, ha degas a reas poan spered din. Ne zebre ket, ne sente tamm ebet
 3 ouzhin ! Pa c'halven anezhañ da zont e rede kuit, pa faote din lakaat anezhañ da redek e chome
 4 azezet droch e-kreiz ar straed. Ne felle ket din direnkañ ma merc'h, foulet a-walc'h a-dra-sur gant
 5 aozadur an ti e Gwiana, met ranket am eus pellgomz dezhi. « Lakit ar pellgomzer e-kichen e
 6 zivskouarn » a lavaras-hi din. Hag a ris ! Ha setu, en un taol e oa sioul ma Melen ha hejañ a rae e
 7 lost laouen !
- 8 – Mamm, me a gred din e ouzon pelec'h emañ an dalc'h !
- 9 – Ya, lavarit din !
- 10 – E peseurt yezh e komzit gant ar c'hi ?
- 11 – E peseurt yezh ? E galleg, anat eo ! N'anavezan yezh all ebet, ma saozneg am eus disoñjet pell
 12 zo...
- 13 – Se an hini eo, Melen a gomz brezhoneg, se a ouzoc'h mat, Mamm, dav eo deoc'h deskiñ un
 14 nebeud gerioù, dezhañ da gompren ac'hanoc'h. Emaon o vont da gas ur postel deoc'h gant ar
 15 gerioù kentañ.
- 16 Hag evel-se e voe graet ! Seblantout a reas Melen, da gentañ, bezañ dedennet un tammig pa
 17 glaskis distagañ ar gerioù skrivet gant Theodora, ar gwellañ ma c'hallen, met chom a reas ledet
 18 en-dro, diseblant, hep ur sell ouzh ar boued rivinus am boa prenet evitañ. Pellgomz a ris ur wech
 19 c'hoazh d'am merc'h :
- 20 – Ar pouez-mouezh, Mamm, ret eo deoc'h ober strivoù a-benn komz gant ur pouez-mouezh
 21 dereat ivez ! Gouzout a rit, ouzhpenn gerioù a ya d'ober ur yezh ! Ar pouez-mouezh zo un dra
 22 pouezus-tre, ma faot deoc'h bezañ komprenet ! Philippe-Jean ha me zo o teskiñ lokono, ur yezh
 23 kozh-tre, komzet amañ gant un daou-c'hant den bennak, ur gevredigezh dedennus-kenañ, hag o
 24 yezh o vont da vervel ma ne reomp netra ! Met gouzout a rit, pa ne daolomp ket evezh ouzh ar
 25 pouez-mouezh ne vezomp ket komprenet !
- 26 Petra ober ? Klasket am eus displegañ ma soñj da Dheodora : n'on ket sur he deus kavet an doare
 27 mat evit saveteiñ ar yezhoù en argoll er bed. N'on ket gwall varrek war an dachenn-se, met daoust
 28 hag-eñ ne vefe ket gwelloc'h d'an dud a gomz ur yezh kenderc'hel gant ar yezh-se, kousto pe
 29 gousto, e-lec'h lakaat o yezh en arvar o komz yezhoù all ? Petra a zegouezho gant hor yezh, ar
 30 galleg, ma 'n em lak tout ar Frañsizien d'ober evelti ? Da zeskiñ araki, pe lokono, pe brezhoneg,
 31 e-lec'h komz galleg ouzh o bugale ?

Annie COZ, *Mousc'hoarzh glas Melen. Bili er mor. Danevellon*, Montroulez, Skol Vreizh, 2014, pp. 51-53.

Eil skrid

- 1 Ganeomp-ni war ar maez e oa pep paz, pep trouz ur c'heloù d'ar re all, kuzhat tra pe dra n'eo ket
2 diouzh doare ar maeziou ; un nor o wigourat en tu-hont d'al leur :
3 – Sell 'ta ! 'mañ Treñvor o kas e saout d'ar park abretoc'h evit boas.
4 Un traktor o loc'hañ – 10 eur nemet kard e oa – an amezeg all o tegas kasedadoù maiz d'al
5 loened. E kêr ne oar den da belec'h e ya egile, kollet e hent gant pep hini, a seblante din.
6 Savadurioù a oa dirakomp en tu all d'an hent, prinistri stank enne. Ha kemend-all pelloc'h
7 c'hoazh ha pelloc'h...
8 Talmañ a rae ar vuhez tro-war-dro koulskoude, a welen a-walc'h. Ur grugell verien e oa ivez, ur
9 prenestr damzigor, homañ oc'h ober un hej d'he skubellenn war ar balkon, hemañ all o fistoulat
10 gant un doullerez, ahont en traoñ ur marc'h-tan harp ouzh ur post ha tud yaouank war e dro.
11 – Na bihan omp e kêr, a lâris da Mamm Mathilde un devezh ma strakas ar wask ennon. Du-mañ
12 n'halle ket ar bed mont en-dro hepdomp !
13 – 'Vel-just ma faotr, amañ 'mañ pep hini gant e labour tu pe du hep teurel re a bled ouzh egile. Se
14 eo buhez kêr, liesseurt, petra 'ri !
15 – Piv a ra van ouzh egile amañ ? Den !
16 – Ata ! ma Lellig – ne blij ket din al lesanv droc'h-se ! – e-giz-se 'tro ar bed !
17 – Ur bed a seblantoù, ur bed ne blij ket din ! Brizhilonet eo pep tra ennon. Birvilh a oa e
18 Kerango.
19 – Echu eo se, Gwenole ! ne deuimp ket war-dreñv ken, emezi, taer he mouezh. Ur birvilh all a zo
20 amañ. E-giz ounnered nevez-kaset d'ar park omp, disfizius da gentañ, ha kurius hol lagad
21 koulskoude. Gwel' a ri, sioulaat a raio deoc'h !
22 – Birvilh kêriz na gomprenan ket ! Ha ne fell ket din kompren ! Amañ ne dalvezan ket ur
23 c'horniad butun e-giz 'lâre Tad-kozh ! Ur sac'h goullou on, tra ken !

Riwal HUON, *Ar marc'h glas*, Dirinonn, Al Liamm, 2010, pp. 58-59.

II. Traduction accompagnée d'une réflexion en français

1. Troit an destenn gentañ e brezhoneg hag eben e galleg.
2. Kemerit harp war an testennoù troet evit prederiañ war an treiñ, gant ar soñj da gelenn : eus peseurt barregezhioù yezh ha kultur ez eus ezhomm evit tremen eus an eil yezh d'eben ?

Troit e brezhoneg

Mais j'avais du mal à comprendre que nos ancêtres les Gaulois, vedettes moustachues de la classe, soient immanquablement accompagnés par l'ironie de ma mère : elle me disait qu'on apprenait la même chose aux petits Tunisiens, aux petits Marocains, autrement pourvus d'ancêtres ; et que nous-mêmes nous en avions d'autres, plus vraisemblables, en la personne des Gallois. Les héros de la maison, Judicael, Nominoé, n'ont droit à aucune évocation dans la classe. En revanche, parmi les grands hommes de la classe, beaucoup à la maison sont objet de suspicion, voire d'aversion. Ce Colbert qu'on nous montre jour et nuit à son bureau travaillant pour son maître a-t-il jamais montré quelque compassion pour nos pauvres « Bonnets rouges » ? Les fédérés de Bretagne et d'Anjou qu'on célèbre à l'école ont pour nous le grand tort d'avoir joyeusement abandonné leurs privilèges et d'avoir affirmé si calmement n'être ni bretons ni angevins. Ne disons rien de Du Guesclin : toutes les filles de France, nous apprend-on à l'école, on filé une quenouille pour celui qui est à la maison le « *Trubard* » du *Barzaz Breiz*, la figure même du traître.

Mona OZOUF, *Composition française. Retour sur une enfance bretonne*. Paris, Gallimard, 2009, p. 121.

Troit e galleg

Merk ar gwellañ skrivagnerien e brezhoneg eus ar c'hentañ hanter kantved a zo goulenn dalc'hmat testeni digant bloavezhioù o yaouankiz. O vezañ an traoù evel m'emaint, e Breizh, eus peseurt mammenn all e c'hellfent tennañ o awen, gouestlet ma oant d'an daou harlu el lec'h hag en amzer kerkent ha lonket ganto o fask kentañ ha desket ne oa yezh o mamm tra all nemet trefoedach tudachoù iskresket war-bouez mont da netra ! Hep sevel kaoz eus an doare forbannerezh dibad-se, derc'hel er c'hloz, etre mogerioù ur skolaj, kouerigoù, brezhonegerien anezho, hag a oa outo, dre stad, kanfarded ar seizh avel. Peorien, moarvat, met o terc'hel ganto ar galloud da zrailhañ o fun e pep korn ar park pa rae dezho un dro-spered bennak digeriñ frank o fronelloù. An emlusk-se d'ar frankiz a ya da heul kalz a Vretoned penn-da-benn gant o buhez ha, ma koust ker-du a-wechoù, n'em eus klevet hini ebet o klemm gant ar priz. Ar skolid-louarn a c'hoariont alies betek ar marv, un doare dezho 'ni eo d'enebiñ ouzh ur bed a zo divuzul-kaer en o c'heñver. Un digoll 'ni eo evit an divrudoù dister hag ar glac'harioù bras. O zrec'h meur, war an diwezh, kea !

Per-Jakez HELIAS, Rakskrid da *Skol-Louarn Veig Trebern* gant Youenn Drezen, Brest, Al Liamm, 1972, pp. 7-8.